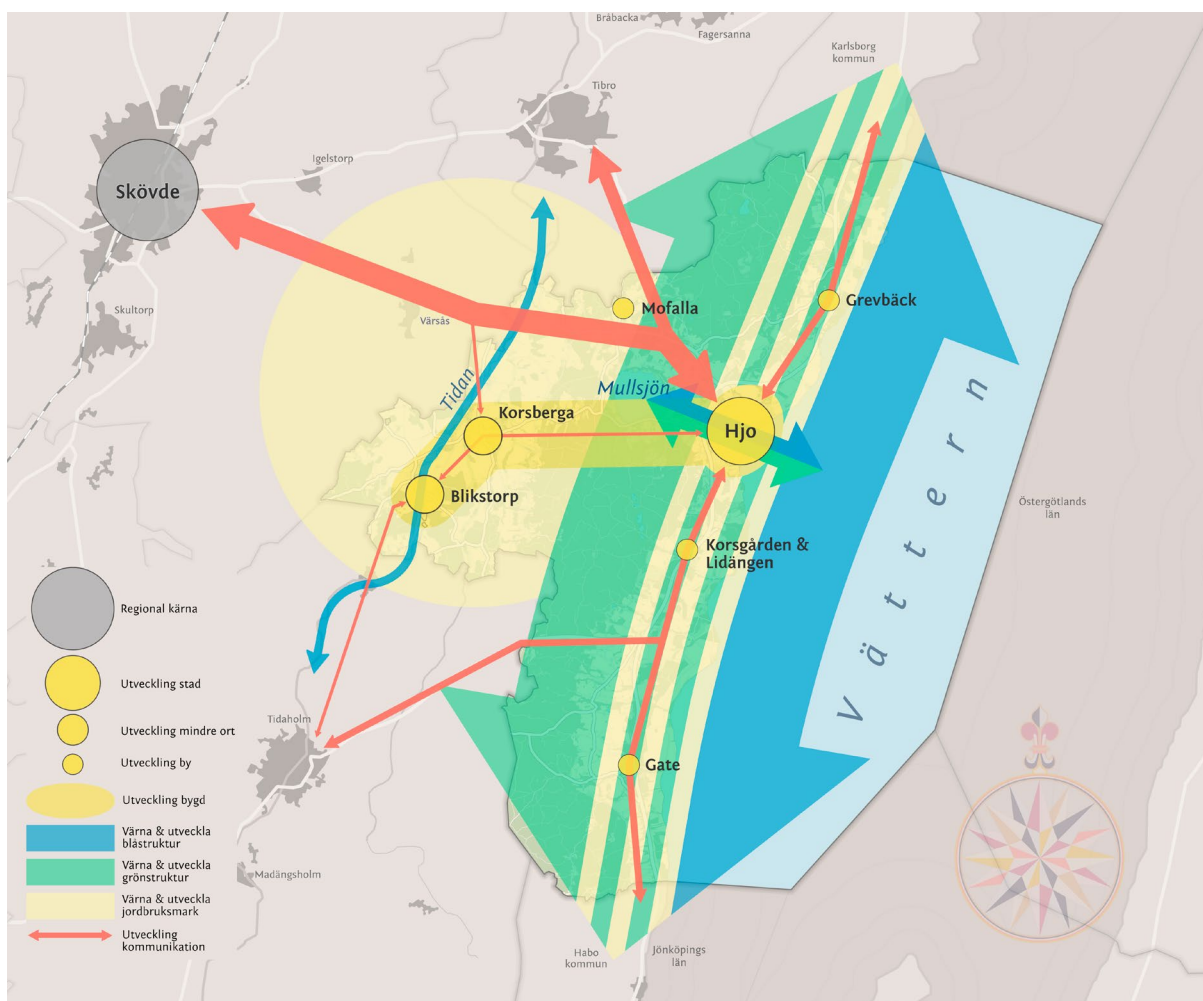

FOTO: JESPER ANHED

4. Utvecklingsinriktning

Översiktsplanens utvecklingsinriktning beskriver hur kommunen strategiskt ska utvecklas på längre sikt.

Kartbild som sammanfattar kommunens utvecklingsinriktning.

Utvecklingsinriktning

Utvecklingsinriktningen utgår från kommunens vision och visar hur Hjo kommun på lång sikt vill utveckla den fysiska miljön på en övergripande nivå. Den ska genomsyra all planering och samhällsutveckling som sker i Hjo kommun. För att uppnå utvecklingsinriktningen har kommunen tagit fram fem utvecklingsstrategier som beskrivs längre ned. Utvecklingsinriktningen beskriver också övergripande samband som är långsiktigt relevanta utifrån tre grundläggande strukturer. Dessa är bebyggelse, grön- och blåstruktur samt kommunikationer.

I översiktsplanen beskriver vi bebyggelse utifrån begreppen stad, mindre ort, by och bygder. Med stad avses Hjo stad och Grebban, som ett sammanhängande område. Korsberga och Blikstorp (tillsammans med Frideneområdet) benämns som mindre orter utifrån att de har över 150 invånare. Övriga samhällen benämns som byar: Gate, Mofalla, Grevbäck samt Korsgården tillsammans med Lidängen. Gate omges av Södra Fågelåsbygden, Korsgården av Norra Fågelåsbygden, Mofalla av Mofallabygden och Grevbäck av Grevbäcksbygden.

Utvecklingsinriktningen visar hur Hjo kommun på lång sikt vill utveckla den fysiska miljön

Bebyggelse

FOTO: HJO KOMMUN

Jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen. Bilden visar jordbruksmark inom Spakås.

Hjo kommun ska uppmuntra utveckling och byggande av bostäder som möjliggör att kommunen växer med 50 personer per år, men med en beredskap för 100 personer per år. Det ska finnas en god variation av boendeformer avseende både storlek och upplåtelseform. Befolkningsprognosen för Hjo kommun visar att antalet människor som är äldre än 80 år kommer att öka. Hjo kommun ska därför möjliggöra byggnation av fler anpassade bostäder med närhet till service och kommunikationer.

Utvecklingen ska fortsatt ske i Hjo stad genom att förtäta där det är lämpligt och genom nya utbyggnadsområden för bebyggelse i norr vid Sanna, i söder vid Spakås och i väster mot Grebban. I våra mindre orter är ny bebyggelse önskvärd i Korsberga och Blikstorp som har ett strategiskt gynnsamt läge gentemot grannkommunerna Tidaholm, Skövde och Tibro. Även byarna Gate och Korsgården/Lidängen har ett gynnsamt läge gentemot Tidaholm och kan på sikt stärka stråket söderut mot Jönköping.

En stor del av de nya områden för bebyggelse som pekas ut i översiktsplanen består idag av jordbruksmark. Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen. Hjo kommun bedömer att väsentliga samhällsintressen tillgodoses genom bostäder som stärker och utvecklar befintlig service och infrastruktur i Hjo stad, Korsberga och Blikstorp, eller som bidrar till att utveckla landsbygden genom att samla bebyggelse i nära anslutning till befintliga samlade strukturer som exempel-

FOTO: FINEMANGET

Hjo stadskärna ska behålla sin nuvarande utformning och karaktär. Bilden visar Villa Flora, en av stadsparksvillorna som ingår i stadsparkens byggnadsminne.

vis service, cykelväg, kollektivtrafikplats eller samåkningsparkering. Bostäder som skapar variation i bostadsutbudet bedöms också utgöra ett väsentligt samhällsintresse.

Gällande verksamheter bedömer kommunen att väsentliga samhällsintressen tillgodoses om verksamheterna stärker och kompletterar utbudet i Hjo stad eller stärker och kompletterar befintliga verksamheter i Korsberga och i Blikstorp. Väsentliga samhällsintressen kan också utgöras av verksamheter som genererar ett väsentligt antal arbetsplatser i kollektivtrafiknära läge, stärker och utvecklar besöksnäringen eller bidrar till att utveckla landsbygden genom att stärka kommunens livsmedelsproduktion och gröna näringar.

STADEN

Hjo stad begränsas geografiskt av väg 195 i väster och sjön Vättern i öster. Utvecklingen ska fortsatt ske i Hjo stad genom att förtäta där det är lämpligt med hänsyn till riksintressen samt natur- och kulturvärden. Nya områden för bebyggelse i Hjo stad ska främst utvecklas i norr vid Sanna, i söder vid Spakås/Tråkebo och i väster mot Grebban. Spakås/Tråkebo och Sanna är särskilt attraktiva ur ett boendeperspektiv och kan bidra till att locka nya invånare till kommunen.

Hjo stadskärna ska behålla sin nuvarande utformning och karaktär. Det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet ska värnas och prioriteras vid all planering. Kulturvärden ska beaktas.

Nya industri- och verksamhetsområden ska i första hand förläggas i den norra delen av Hjo stad där befintlig infrastruktur kan nyttjas. Vid handelsverksamhet behöver avväganden göras för att värna stadskärnans konkurrenskraft.

Bebyggelse för vård och omsorg ska fortsatt ligga i Hjo stad. Flerbostadshus och bostäder för äldre ska så långt som möjligt placeras med närhet till service och kommunikationer. Hjo stad ska fortsatt ha ett gott utbud av service, arbetsplatser, utbildning och fritid. Staden behöver växa på ett långsiktigt, robust och hållbart sätt med stöd av den föreslagna utbyggnadsordningen.

MINDRE ORTER OCH BYAR

Ny bebyggelse är önskvärd i stråket Hjo-Korsberga-Blikstorp. Området har ett strategiskt gynnsamt läge gentemot grannkommunerna Tidaholm, Skövde och Tibro och ligger inte långt från Hjo stad. Sträckan har dessutom delvis mycket goda gång- och cykelförbindelser med Hjo stad. Med fler boende längs stråket kan även kollektivtrafiken utvecklas på sikt.

Byarna Gate och Korsgården/Lidängen har ett gynnsamt läge gentemot Tidaholm och kan på sikt stärka stråket söderut mot Jönköping. Grevbäcksbygden norr

om Hjo kan också utvecklas på sikt med dess närhet mot Karlsborgs kommun. Mofalla och Mofallabygden har ett gynnsamt läge gentemot Skövde med en befintlig busslinje på väg 194. Mofalla ligger också nära Tibro. Hjo kommun är positiva till utveckling av ny bebyggelse i dessa områden under förutsättning att hänsyn tas till områdenas karaktär och de höga natur- och kulturvärdena.

Nya industri- och verksamhetsområden kan förläggas till Korsberga och Blikstorp. Skolorna i Korsberga och Gate ska bevaras och utvecklas.

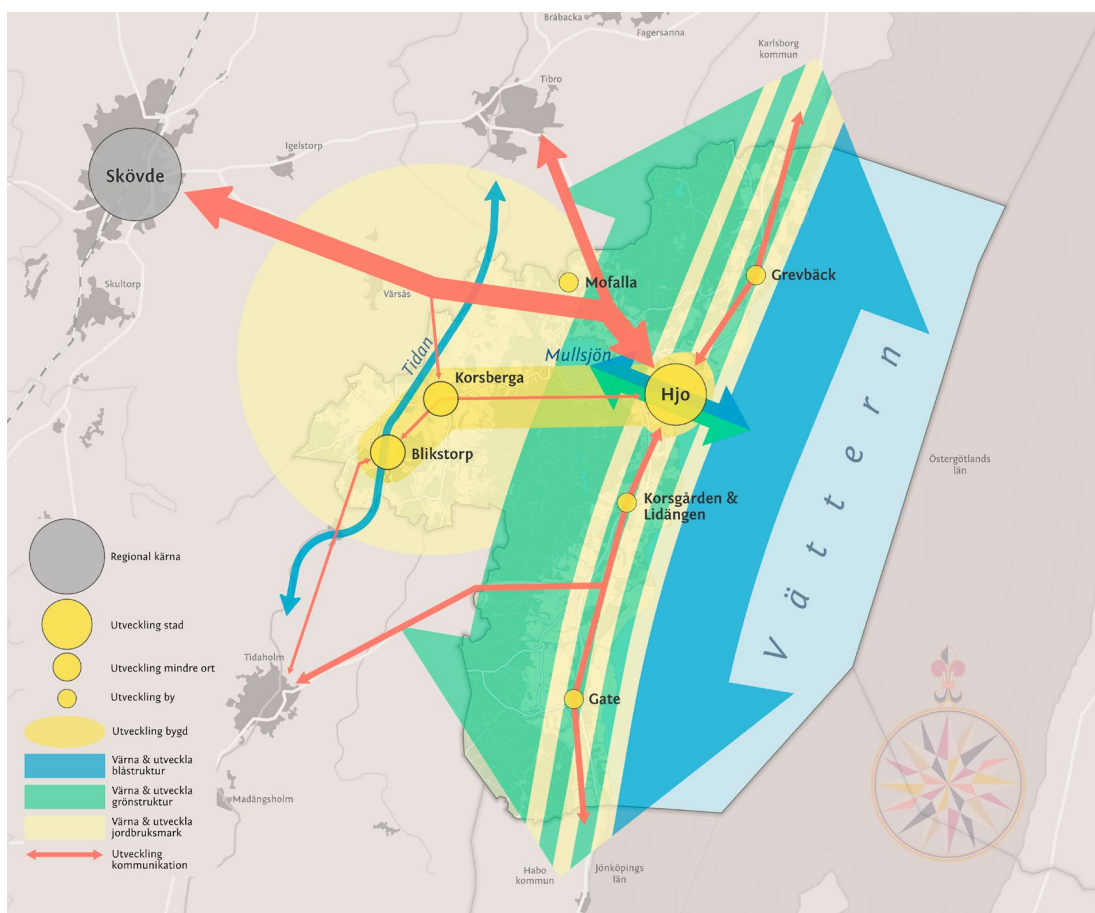
LANDSBYGDEN

På landsbygden finns möjligheten att utveckla boendemiljöer med positiva lantliga värden, utan att jordbruksmarken söndras. Hänsyn ska också tas till de gröna näringarna och deras möjlighet till utveckling och fortsatt verksamhet.

Vid ianspråktagande av jordbruksmark behöver väsentliga samhällsintressen uppfyllas. Väsentliga samhällsintressen för landsbygden är sådana som bidrar till att utveckla landsbygden genom att stärka kommunens livsmedelsproduktion och gröna näringar.

FOTO: HJO KOMMUN

Utvecklingsinriktningen utgår från kommunens vision och visar hur Hjo kommun på långt sikt vill utveckla den fysiska miljön på en övergripande nivå.

Grön- och blåstruktur

Utvecklingsinriktningen för natur och friluftsliv beskriver övergripande samband för grönstrukturer och vattenområden i Hjo kommun. Områdena redovisas som gröna och blå ytor på utvecklingskartan, med pilar som visar samband mellan de olika områdena.

Sambanden beskriver viktiga funktioner och områden som är av värde för såväl rekreation och folkhälsa som för natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald och flera andra ekosystemtjänster. De gröna och blå miljöerna är av stor betydelse för att skapa en motståndskraftig samhällsstruktur som kan möta de utmaningar som ett förändrat klimat innebär.

De viktigaste gröna stråken i Hjo kommun är Guldkroksbygden och Vätterstranden, Hjoåns dalgång samt Hökensås. Här finns höga natur-, friluftsliv- och kulturvärden. Guldkroksbygden är ett värdefullt odlingslandskap. Vätterstranden och Hjoåns dalgång har höga upplevelsevärden som bjuder in till friluftsliv och rekreation. Dessa värden är viktiga för att Hjo kommun ska vara en attraktiv plats att bo på och besöka.

Hökensås och dess breda grönstråk med naturliv sträcker sig även in i grannkommunerna Tibro och Karlsborg i

norr, samt Tidaholm och Habo i söder. Hökensås värden ska fortsatt värnas vilket kräver mellankommunala överväganden och samordning.

Det viktigaste blå stråket i Hjo kommun är Vättern. Utöver det finns även Mullsjön, Tidan och Hjoån som viktiga blå stråk. Mullsjön och Vättern är sammankopplade genom Hjoån. Hjo kommun delar Vättern med sex andra kommuner; detta kräver mellankommunala överväganden och samordning för att säkra Vätterns värden. Hjo kommun ska stärka tillgängligheten till Vättern och Mullsjön. Närheten till vattnet är en av kommunens styrkor och den är viktig för utvecklingen av boendemiljöer och besöksnäringen.

Vattendraget Tidan rinner genom kommunens västra del. Tidan rinner genom ett flertal kommuner och fylls på av många mindre vattendrag. För att värna Tidan krävs mellankommunala överväganden och samordning. Hjo kommun är tillsammans med andra kommuner intressenter i Tidans vattenförbund.

Övergripande samband och ställningstaganden för grönstrukturer och vattenområden beskrivs i kapitlet Natur- och kulturlandskap i avsnittet Mark- och vattenanvändning.

Kommunikationer

Utvecklingsinriktningen för kommunikationer visar de viktigaste förbindelserna och bytespunkterna för människor och gods såväl på land som i vatten. För att uppnå ett attraktivt och klimatsmart trafiksystem ska kommunen samarbeta med berörda aktörer för att uppnå en samordnad bebyggelse- och trafikplanering. Skövde är den största pendlingsorten för Hjo kommuns invånare och en regional kärna. Tibro är den näst största pendlingsorten följt av Tidaholm.

Hjo kommun ska utveckla ett tryggt, attraktivt och framkomligt gång- och cykelvägnät som stärker viktiga målpunkter. Inom Hjo stad ska gång och cykel vara det naturliga färd sättet. Nya gång- och cykelvägar inom staden ska knyta samman befintliga stråk och möjliggöra för invånare att färdas på ett hållbart sätt.

På de mindre orterna och på landsbygden ska Hjo kommun verka för att det ska finnas fler valmöjligheter; fler ska kunna färdas med kollektivtrafik eller gå och cykla. Gång- och cykelvägar behöver finnas mellan landsbygd, mindre orter och stad för att bidra med säkrare kommunikationsstråk som samtidigt kan bidra till rekreativ möjligheter. Genom att utveckla bebyggelsen i närheten av en befintlig samlande struktur av service, cykelvägar, kollektivtrafikhållplatser eller pendelparkeringar kan fler bosätta sig på landsbygden. Detta ger också bättre förutsättningar för hållbara färd sätt.

Hjo kommun ska även verka för väl utbyggda och utformade pendelparkeringar och knutpunkter i anslutning till viktiga kollektivtrafikstråk.

Övergripande ställningstaganden för hur kommunen ska arbeta för att uppnå ett attraktivt och klimatsmart trafiksystem redovisas i kapitlet Kommunikationer i avsnittet Mark- och vattenanvändning.

FOTO: REBECCA MARTYN

Utvecklingsstrategier

För att uppnå utvecklingsinriktningen har kommunen tagit fram fem utvecklingsstrategier som vägledning. Dessa beskrivs nedan.

ATTRAKTIV BOENDEKOMMUN

Hjo är och ska fortsätta vara en attraktiv boendekommun med fokus på kulturmiljö, närhet och trygghet. Vi ska fortsätta att erbjuda bra välfärdstjänster, ett brett kultur- och fritidsutbud, god tillgång till bostäder, mark för etablering, trygga och attraktiva miljöer samt en väl fungerande infrastruktur.

För att Hjo ska vara en bra plats att leva och bo på behöver vi växa balanserat. En positiv befolkningsutveckling är avgörande för att vi ska kunna bibehålla nivån på den kommunala servicen och för att vi ska kunna lösa kompetensförsörjningen i framtiden. Att vårda och utveckla kulturlivet, fritidsverksamheterna och offentliga mötesplatser är viktigt för folkhälsan och en förutsättning för att Hjo kommun ska fortsätta vara en attraktiv plats för boende och besökare.

VÄRNA OCH BEVARA KULTURMILJÖN

En stor del av Hjo kommuns identitet, karaktär och attraktionskraft beror på kommunens höga kulturhistoriska kvaliteter. Hjo innerstads välbevarade och varsamt hanterade byggnader och kvarter är ett av huvudskälen till att Hjo lockar så många besökare varje år. Kulturmiljöerna ska inte ses som ett hinder vid förändringar utan som en hörnsten i Hjos framtida utveckling - både som besöksmål och som boendekommun. Hjo kommun ska förhålla sig till riksintresset för kulturmiljövård och det fasta forminnet i innerstan, vilket gör att en förtätning i Hjo stad kräver stor anpassning och hänsyn.

Det är inte enbart den äldre bebyggelsen som är kulturhistoriskt värdefull. Även den modernare bebyggelsen kan ha ett högt kulturhistoriskt värde. Alla byggnader, inte bara de som är skyddade, ska hanteras varsamt så att deras kulturvärden inte går förlorade.

Hjo kommun som kunskapsbärare ska sprida och förankra värnandet av kulturmiljövärden för framtida generationer.

STÄRKA OCH BEVARA LANDSBYGDEN

Landsbygdens kvaliteter och karaktärer ska fortsatt komplettera staden. På landsbygden finns tillgångar i form av naturresurser som exempelvis skogs- och jordbruksmark, sjöar och vattendrag. Landsbygden erbjuder många värdefulla natur- och kulturmiljövärden. Dessa värden samt de gröna näringarna ska värnas och användas som en resurs i utvecklingen. Fragmentering av jordbruksmark ska undvikas.

För att landsbygden ska vara attraktiv som boendemiljö behöver goda kommunikationer till omgivande centralorter bibehållas och utvecklas. Flera orter på landsbygden har ett strategiskt fördelaktigt läge gentemot pendlingsorter i kringliggande kommuner. Den kommunala service som finns i dessa orter ska bevaras och utvecklas. I de fall det är lämpligt ska kommunen möjliggöra generationsboenden eller andra typer av kollektiva boenden som ger den gröna näringen möjlighet att fortleva.

GRÖNSKAN OCH NÄRHETEN TILL VATTNET

I den fysiska planeringen ska Hjo kommun värna stora sammanhängande grönstråk för att gynna ekosystemtjänster och biologisk mångfald.

Hjo kommun ska värna vår goda vattenkvalitet och ta hand om våra natur- och grönområden och allmänna platser. Välskötta parker, grönområden, lekplatser och närheten till Vättern bidrar till att Hjo upplevs som en attraktiv boendekommun. Utomhusmiljöer som inspirerar till lek, rörelse och motion är viktigt för folkhälsan. Hjo kommun ska verka för att Vättern och vårt naturreservat Hjoåns dalgång tillgängliggörs för såväl boende som besökare. Vätterstranden och Hjoåns dalgång har höga upplevelsevärden som bjuder in till friluftsliv och rekreation.

HÅLLBAR OCH ROBUST KOMMUN

Hjo kommun ska i all planering utgå från en helhetssyn som präglas av en ekonomisk, ekologisk och socialt hållbar utveckling. Det är viktigt att vi gör vår del av att ställa om till en hållbar livsstil samtidigt som vi stärker vår beredskap för att hantera risker och hot.

Hjo kommun ska bedriva samhällsplanering medushållning, återanvändning, återvinning och kretslopp i fokus. Detta gäller såväl mark och vatten som naturresurser. All nybyggnation leder till ökade utsläpp. Bygg- och fastighetssektorn står för en betydande del av samhällets miljöpåverkan. I Hjo ska vi därför i första hand underhålla byggnader och därmed undvika rivning. Detta för att bespara miljön och jordens resurser. Underhåll ska ske varsamt och med hänsyn till byggnadernas ålder och kulturhistoriska värde, samt med material och metoder som är långsiktigt hållbara, leder till sunda hus och inte är miljöförstörande. Framtiden innebär ett större fokus på ombyggnad än på nybyggnad.

Hjo kommun ska verka för en robust energiförsörjning genom att vara positiv till klimatsmarta lösningar och utbyggnad av el-infrastruktur. Vi ska även ha en robust vatten- och avloppsförsörjning i ett föränderligt klimat genom att fatta långsiktigt ekonomiska och hållbara beslut.

FOTO: FINEMANGET